

Klimat- och näringslivsdepartementet

Tony Rönnqvist
tony.trc@outlook.com

Arjeplogs Nybyggesallmänning
c/o Fredrik Gustafsson
fredrik@arjallm.se

Överklagande av Länsstyrelsen i Norrbottens läns beslut att bilda naturreservatet Stårbatjvare, Arjeplogs kommun

Regeringens beslut

Regeringen ändrar det överklagade beslutet på så sätt att det ska införas en ny punkt, 8, under rubriken Undantag från reservatsföreskrifterna i avsnitt A, med följande lydelse.

8. Vid transport av båtar och kanoter mellan det fritidshus och det båthus som är utmärkta i bilaga 3 till det överklagade beslutet får dessa transporteras närmast möjliga sträckning från väg med iakttagande av särskild försiktighet för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer.

Regeringen avslår överklagandena i övrigt.

Länsstyrelsen i Norrbottens län ska kungöra regeringens beslut i enlighet med 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Ärendet

Länsstyrelsen i Norrbottens län beslutade den 13 juni 2022 i ärende 511-10386-2018 att bilda naturreservatet Stårbatjvare i Arjeplogs kommun. Beslutet finns i *bilagan*.

Tony Rönnqvist har överklagat beslutet och yrkar att skiftet norr om den skogsbilväg som går till Sveaskogs kalavverkning och upp mot väg 95 (Silvervägen) inte ska ingå i naturreservatet och att det för vissa syften ska vara tillåtet att framföra fyrhjulingar inom naturreservatet. Fyrhjulingar ska enligt hans yrkande kunna användas för att transportera ut fälld älg och

björn, för att transportera båtar och kanoter mellan förråden vid fritidshuset och båtplatsen nere vid sjön och för att frakta båt, nät och vattenfyllda tunnor mellan sjöarna Guhtáluobbale och Guhtájávrrie.

Vidare anger Tony Rönnqvist att han vill behålla äganderätten till den del av skiftet som ingår i naturreservatet och att han vill behålla jakt- och fiskerätt på den delen av marken.

Tony Rönnqvist yrkar att ekonomisk ersättning ska utgå för eftersläckning eller bevakning av eventuell skogsbrand på hans mark i naturreservatet.

Tony Rönnqvist anför i huvudsak följande. Det aktuella skiftet har brukats kontinuerligt och han har ett fritidshus i området. Hans avsikt är att fortsatt bruka området och bevara den ursprungliga sikens tillväxt i systemet. Denna gamla art av sik finns endast i ett mindre antal sjöar varav Guhtájávrrie är en av dem. Det är bara Tony Rönnqvist och hans familj som har viljan och intresset att lägga tid och arbete på att rädda fisken. Detta görs genom att frakta dit båtar och nät och plocka upp så många sikar som möjligt för att sedan släppa ut dessa i Guhtáluobbale. Han vill även kunna utföra en tillbyggnad av uthus. Vidare finns inga unika miljövärden i området att bevara och området har brukats de senaste 100 åren.

Arjeplogs Nybyggesallmänning har överklagat beslutet och yrkar att fastigheten Arjeplogs Nybyggesallmänning S:1 inte ska ingå i naturreservatet, alternativt att länsstyrelsen ska förhandla och komma överens om inträngsersättning på frivillig basis för påverkade markägare.

Föreningen anför i huvudsak följande. En utgångspunkt bör vara frivillighet i fråga om formellt skydd och att avsteg från frivillighet bör ske restriktivt. Arealen som Nybyggesallmänningen äger och som länsstyrelsen beslutat ska ingå i reservatet är mindre än en halv promille av den totala skyddade arealen i det nybildade reservatet.

Skälen för regeringens beslut

Ett område får med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat. I

beslut om att bilda naturreservat ska enligt 7 kap. 5 § skälen för beslutet och de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet anges. Av 7 kap. 25 § följer att föreskrifterna inte ska vara mer ingripande än vad som krävs för att tillgodose syftet med reservatet. En inskränkning i den enskildas rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelser i miljöbalken får inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Samtidigt måste föreskrifter utformas så att det blir effektivt.

Av länsstyrelsens beslut framgår bl.a. följande. Området utgör från naturvårdssynpunkt en mycket värdefull naturskog och hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Huvuddelen av skogen utgörs av gammal lavbehängd granurskog med gott om multnande lågor och toppbrutna gammelgranar, ofta över 300 år gamla, samt bitvis med inslag av grova gammeltallar, en del sannolikt uppemot 600 år gamla. Spår av bränder påträffas spritt i området, men den senaste inträffade för åtminstone 200–250 år sedan och har inte dödat all skog utan det är gott om träd som överlevt och är betydligt äldre än den brandförnygrade skogen.

Från Jilliebe Storbatjevárrie rinner bäckarna Storbatjehka norrut och Tjåhkkagaskajuhka söderut. Bäckarna viker av österut på var sin sida av berget och flyter ihop strax utanför reservatet. Dessa vattendrag är källflöden till Byskeälven som ingår i Natura 2000, EU:s nätverk av skyddade områden. Våtmarkerna i området är koncentrerade dels kring myrmosaiklandskapet runt Guhtáluobbale, dels söder om Jilliebe Storbatjevárrie, från Tjåhkkagaskajuhka ner till Björkholmsmyran. Våtmarkerna håller till större delen höga naturvärden enligt länsstyrelsens våtmarksinventeringar.

Parallellt med reservatsbildningen har länsstyrelsen under 2019 och 2020 haft samråd med Arjeplogs kommun om satsningar på tillgängliggörande av skyddad natur i kommunen. I dessa samråd lyftes Stårbatjvare som ett blivande reservat med stor besökspotential.

Regeringen ser positivt på att naturreservat med stor besökspotential tillgängliggörs. Det är bra för friluftslivet och ger möjlighet till utveckling av naturturismen med potentiellt positiva effekter på det lokala näringslivet.

Regeringen anser att det finns skäl att inrätta ett naturreservat med den omfattning som länsstyrelsen beslutat. Vad Tony Rönnqvist och Arieplogs Nybyggesallmänning anfört om att undanta mark från reservatet utgör inte skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Att undanta fastigheterna från att omfattas av naturreservatet skulle motverka syftet med inrättandet av naturreservatet. När det gäller det som Tony Rönnqvists anfört om att hans äganderätt ska kvarstå konstaterar regeringen att det överklagade beslutet inte innebär att han fräntas äganderätten till sin fastighet.

Jakt och fiske är inte förbjudet i naturreservatet och av undantagen från reservatsföreskrifterna framgår att fyrhjuling får användas vid uttransport av fälld älg eller björn. I övrigt finns inget undantag för användning av fyrhjuling. Regeringen bedömer inte att det är nödvändigt att flytta fisk för att de aktuella fiskpopulationerna ska kunna bevaras. Sjöarna är en del av ett naturligt system och fisk vandrar naturligt mellan sjöarna. Det saknas därför anledning att göra undantag från förbudet i det överklagade beslutet mot att framföra motordrivet fordon i syfte att frakta båt, nät och vattenfyllda tunnor mellan Guhtáluobbale och Guhtájávrrie.

När det gäller frågan om transport av båtar och kanoter mellan fritidshuset och båtplatsen nere vid sjön Guhtájávrrie är det vid en avvägning mellan det enskilda och allmänna intresset rimligt att dessa får fraktas via de vägar som framgår av bilaga 1 till det överklagade beslutet och i övrigt via närmast möjliga sträckning från väg med iakttagande av särskild försiktighet för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer. Ett sådant undantag bedöms inte påverka syftet med naturreservatet påtagligt negativt. Regeringen bedömer därför att det finns skäl att införa ytterligare undantag från föreskrifterna i detta syfte.

Regeringen bedömer att länsstyrelsens beslut i övrigt är väl avvägt och lämpligt för att uppnå det skydd som är syftet med naturreservatet. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen bedömer regeringen därför att det inte finns skäl att ändra beslutet i övrigt. Överklagandena bör därför avslås i övrigt.

Frågor om ersättning prövas inte av regeringen.

På regeringens vägnar

Romina Pourmokhtari

Sandra Jalalian

Kopia till

Landsbygdsdepartementet/FJR
Naturvårdsverket
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Arjeplogs kommun

Länssstyrelsen
Norrbotten

Datum
2022-06-13

Ärendebeteckning
511-10386-2018

Länssstyrelsen i Norrbotten

Bildande av naturreservatet Stårbatjvare i Arjeplogs kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 1, ska utgöra naturreservatet Stårbatjvare. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 5).

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess opåverkade, urskogsartade karaktär och biologiska mångfald. Områdets höga naturskogsvärden knutna till gammal urskogsartad naturskog med lång skoglig kontinuitet och områdets karaktär av orörd vildmark ska bevaras. Skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. Syftet är också att motverka fragmentering av ett stort, sammanhängande naturområde av ursprunglig karaktär. De delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv i landskapstäckande ostörd natur.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.

- Exploateringar och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras.
- Hela området lämnas för fri utveckling. Vid behov återställa områdets naturliga hydrologi genom att till exempel lägga igen diken, åtgärda vandringshinder eller återställa vattendrag efter flottledsrensning.
- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt.
- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.
- Fällning av träd undviks vid alla typer av åtgärder, förutom vid avveckling av främmande trädslag.
- Alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks.
- Besökare informeras om reservatets naturvärden.
- Eventuella anordningar för friluftslivet anläggs på ett sätt som inte medför störningar eller skada för växt- eller djurlivet.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är den urskogsartade skogen med dess stora biologiska mångfald och mycket höga skogliga naturvärden. Stårbatjvare är ett större, sammanhängande ur- och naturskogsområde som genom sin relativa storlek och orördhet har karaktär av vildmark med högt friluftsvärde.

Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn: Stårbatjvare

Kommun: Arjeplog

Lägesbeskrivning: 20 km sydöst om Arjeplog

Area: ca 2 645 ha

Fastigheter: Arjeplogs skolbord 1:2, Sveaskog

Hedlunda 1:1, Sveaskog

Hedlunda 2:1, Sveaskog

Kuottajaur 1:1, privat markägare

Nybyggesallmanningen S:1, Arjeplogs nybyggesallmanning

Natura 2000: SE0820432 Byskeälven

Renskötselrätt: Västra Kikkejaure Sameby

Förvaltare: Länsstyrelsen

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet. Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar. Skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar.
2. På annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa.
3. Uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 12.
4. Anlägga väg eller led.
5. Anlägga ledning i luft, mark eller vatten.
6. Bedriva vattenverksamhet, t ex genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder.
7. Plantera in växt-, djur-, eller svampart.
8. Släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.
9. Framföra motordrivna fordon utanför väg. Vägarnas sträckning framgår av Bilaga 1.

10. Sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. Förändra byggnad eller anläggning.
12. Uppföra älgstorn.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § MB i detta beslut.
2. Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för underhåll av väg, exempelvis snöröjning, flytt av träd som fallit över vägen eller andra åtgärder för att bibehålla vägens nuvarande standard. Innan större underhållsåtgärder ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB. Exempel på sådana åtgärder är byte av vägtrummor och rensning av vägdiken. Vägarnas sträckning framgår av Bilaga 1.
3. Ovanstående föreskrifter ska inte heller utgöra hinder för underhåll av byggnader, stigar, leder eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB.
4. Inom reservatet finns ett fritidshus med komplementbyggnad samt ett båthus. Inom bebyggelseområdena, som redovisas i Bilaga 3, är det utan hinder av föreskrifterna tillåtet att genomföra röjning av slyskog. Avverkning av grövre träd (diameter över 10 cm i brösthöjd) ska dock ske i samråd med reservatsförvaltaren. Inom detta område är det även tillåtet ta reda på fallna träd samt träd som riskerar att falla. Inom området ska föreskrifterna inte heller utgöra hinder för anläggande av mindre markanläggningar som t ex spänger, jordkällare och rabatter.
5. Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd.

6. Vid uttransport av fälld älg eller björn får terrängskoter, t ex fyrhjuling, användas. Särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer.
7. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark. Skador på mark och vegetation får ej uppstå.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. Utmärkning av reservatet.
2. Uppsättning och underhåll av informationsskylt som placeras på lämplig plats intill bilvägen.
3. Borttagande av främmande arter, exempelvis contortatall.
4. Utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis återställning efter flottledsrensning, utrivning av damm eller igenläggning av diken.
5. Genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål.
6. Tillgängliggörande av reservatet för besökare genom underhåll av väg, anläggande och underhåll av parkeringsplatser, raststugor, sanitära inrättningar, stigar, leder, rastplatser, eldstäder och vindskydd.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § MB

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
2. Samla in vedsvampar, mossor eller lavar.
3. Skada vegetationen i övrigt genom att t ex gräva upp växter.
4. Fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt.
5. Samla in ryggradslösa djur.
6. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, rista, gräva eller måla.

7. Skräpa ner.
8. Framföra motordrivna fordon utanför väg. Vägarnas sträckning framgår av Bilaga 1.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § MB i detta beslut.
2. Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförfordningen (1978:594). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd.
3. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark. Skador på mark och vegetation får ej uppstå.
4. I reservatet är det utan hinder av föreskriften C4 tillåtet att jaga och fiska i enlighet med gällande lagstiftning.
5. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.

Upplysningar

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bl.a. att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällan och stormskadad skog lämnas orörda.

Enligt 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har, efter en eventuell brand, ägaren eller nyttjanderättshavaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Behövs bevakning med hänsyn till risken för ny brand

men kommer bevakningen inte till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön, t.ex.

- fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i särskilda skyddade områden (t.ex. Natura 2000) krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a-29 b §§ miljöbalken.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

De höga naturvärdena inom naturreservatet Stårbatjvare uppmärksammades i samband med en inventering av skyddsvärda statliga skogar som länsstyrelsen och Naturvårdsverket genomförde under åren 2003–2005. Inventeringen gjordes på uppdrag av regeringen och redovisades i Naturvårdsverkets rapporter 5339, 5344, 5345 och 5473. För Norrbottens län redovisades totalt 432 områden som skyddsvärda. Under 2004–2005 genomfördes ett fördjupat samråd mellan Naturvårdsverket, länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län samt Sveaskog för samtliga områden på bolagets marker i de aktuella länen. Samrådet kunde dock inte slutföras för alla områden som redovisats i inventeringsrapporterna. Ett av dessa områden var Stårbatjvare.

Den främsta anledningen till att samrådet inte kunde slutföras var att det vid förhandlingarna fanns olika tolkningar om miljömålet Storslagen fjällmiljö även kunde omfatta skogsmiljöer. I miljömålspropositionen (2004:05/150) klargjorde regeringen att delmål 3 om långsiktigt skydd av områden i fjällen även kan omfatta skogsmiljöer med höga natur- och/eller kulturmiljövärden. Detta klarläggande kom dock sent i processen, vilket innebar det inte fanns tid att arbeta in områdena i överenskommelsen inom den tidsram som var satt för regeringsuppdraget. Som en följd av detta lades hela eller delar av områden åt sidan för vidare utredning och samråd. Dessa områden

redovisas i Naturvårdsverkets rapport som kategori 3/4 - ej färdigutredda områden och bland dessa områden fanns många av de största och allra mest värdefulla urskogsobjekten som identifierats på Sveaskogs mark, bland annat Stårbatjvare. I överenskommelsen sattes målet att samrådet kring områdena skulle slutföras senast under 2008.

I de följande samråden visade det sig vara svårt för parterna att enas kring ramar och förutsättningar kring arbetet, både vad gäller val av skyddsform, ersättning samt redovisning. Detta ledde till slut till att Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i Norrbotten under 2014 överlämnade en hemställan till regeringen, med förslag på hur områdena skulle hanteras. Förslaget framgår av Naturvårdsverkets rapport 6577 (2013). Under hösten 2015 togs förhandlingsarbetet upp igen och i april 2016 undertecknades en överenskommelse om intrångsersättning mellan Naturvårdsverket och Sveaskog.

2007 återbesökte länsstyrelsen området och inventerade då den privatägda delen av området noggrannare. Även detta område höll mycket höga naturvärden och förhandlingar om ersättning för dessa delar inleddes 2009. Avtal med berörd markägare slöts 2017 så att naturreservatsbildningen kunde påbörjas i enlighet med förslaget i rapport 6577.

Parallellt med reservatsbildningen hade Länsstyrelsen under 2019 och 2020 samråd med Arjeplogs kommun om tillgängliggörande satsningar i skyddad natur i kommunen. I dessa samråd lyftes Stårbatjvare som ett blivande reservat med stor besökspotential. För att möjliggöra byggandet av lämpliga anläggningar utökades området med en liten del på Arjeplogs Allmänningsskogars innehav och fick sin nuvarande avgränsning.

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Försvarmakten, Sametinget och Sveriges geologiska undersökningar (SGU). Skogsstyrelsen har inte kommit in med något svar. SGU avstår från att yttra sig i ärendet. Försvarmakten har inget att erinra i rubricerat ärende. Sametinget meddelar att de ställer sig positiva till reservatsbeslutet under förutsättning att renskötsel och andra samiska näringar fortsatt kan bedrivas inom naturreservatet samt att samebyarna varit delaktiga i samrådsprocessen.

Sveaskog, privat fastighetsägare, Arjeplogs nybyggesallmänning samt Västra Kikkejaure sameby har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut. Av dessa är det endast Västra Kikkejaure sameby, som har inkommit med ett yttrande i vilket den ställer sig positiv till bildandet av naturreservatet.

Samråd med Arjeplogs kommun har föregått beslutet. Kommunen tillstyrker bildandet av naturreservat Stårbatjvare, och har samtidigt några synpunkter på förslaget till beslut.

Samråd med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har genomförts som tillstyrker förslaget.

Synpunkter på förslaget

Västra Kikkejaure samebys synpunkter

Samebyn betonar i sitt yttrande att området där det planerade naturreservatet är beläget är ett samiskt kulturlandskap med stor betydelse för renskötseln. Vidare framhåller samebyn det samiska vistet vid Guhtájávvrje som ett fint besöksmål. Slutligen vill samebyn gärna ha en ännu tidigare dialog med länsstyrelsen vid kommande reservatsbildningar inom samebyns område för att kunna bidra med kunskap vid bildande av naturreservat.

Arjeplog kommuns synpunkter

Arjeplogs kommun framför i sitt yttrande att det är viktigt att de utlovade åtgärderna i aktuellt naturreservat genomförs. Kommunen ser positivt på att det i beslut och skötselplan finns möjlighet att efter utredning uppföra fler anläggningar än de som nu planeras i naturreservatet.

Vidare föreslår kommunen att ett permanent snöskoterförbud utanför skoterled införs i reservatsföreskrifterna. Bakgrunden till förslaget är tidigare tillfälliga förbud till skydd för känslig fauna och problemen med omfattande friåkning i området som både orsakar skador på naturmiljön och störningar i renskötseln. Slutligen anser kommunen att även om eldplatser kommer att anordnas kan det vara angeläget att införa följande möjlighet i föreskrifterna: *Det är tillåtet att göra upp eld som inte är större än ca 0,5 m i diameter. Vid eldning ska medhavd ved användas, det är dock tillåtet att i begränsad omfattning nyttja löst liggande kvistar och grenar.*

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Länsstyrelsens bedömning med avseende på Västra Kikkejaure samebys synpunkter:

I enlighet med det samebyn anför i sitt yttrande gör länsstyrelsen bedömningen att kompletterande information om områdets betydelse för renskötsel och samisk kultur ska läggas till i beslutet och i skötselplanen. Vidare konstaterar länsstyrelsen att samebyns önskan om att ha dialog med länsstyrelsen i ett tidigare skede vid kommande reservatsbildningar

inom samebyns område har stöd i lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket som gäller från 1 mars 2022.

Länsstyrelsens bedömning med avseende på synpunkter från Arjeplogs kommun:

Länsstyrelsen bedömer att det inte finns skäl att införa skoterförbud utanför skoterled i reservatsföreskrifterna så som kommunens föreslår. I reservatsföreskrifterna är det förbjudet att framföra motordrivna fordon utanför väg, med undantag för snöskoteråkning som är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark under förutsättning att körningen inte orsakar skador på mark och vegetation. Länsstyrelsen bedömer att nämnda föreskrift behövs, och inte går längre än nödvändigt, för att tillgodose syftet med skyddet. Länsstyrelsen har i dagsläget inte något underlag som motiverar att undantaget för snöskoteråkning tas bort. Länsstyrelsen gör bedömningen att frågan om problem med skoteråkning som orsakar skador på naturmiljön behöver utredas vidare. Om det då visar sig att ett skoterförbud är motiverat kan det införas genom ett tilläggsbeslut. Skoterkörning som orsakar störningar för renskötseln kan fortsatt regleras genom tillfälliga förbud.

I enlighet med det Arjeplogs kommun anför i sitt yttrande gör länsstyrelsen bedömningen att föreskriften som förbjuder anläggandet av en eldstad i form av en stenring är otydligt, och kan misstolkas som ett eldningsförbud. Det föreskriften faktiskt förbjuder är anläggandet av en stenring, inte själva eldandet. Länsstyrelsen gör bedömningen att föreskriften ska tas bort från beslutet, och att styrningen av hur besökare eldar i reservatet i stället bör göras genom information.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Motivering av beslut

Området utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska

mångfalden, samt Sveriges miljö kvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av flera miljö kvalitetsmål, bland annat *Levande skogar, Storslagen fjällmiljö, Myllrande våtmarker, Levande sjöar och vattendrag* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Beslutets förenlighet med planer

I kommunens översiktsplan anges området som riksintresse för rennärings och planerat naturreservat. Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med Arjeplogs kommuns översiktsplan.

Området omfattas inte av detaljplaner eller andra planer.

Beslutets förenlighet med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap MB

Området är utpekad som kärnområde av riksintresse för rennärings. Länsstyrelsen bedömer att reservatsbildningen inte påtagligt försvårar för rennärings och att beslutet därmed är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen. Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte. Berörda markägare har ersatts för det intrång i pågående markanvändning som reservatsbeslutet innebär förutom den del som ägs av Arjeplogs Allmänning där ersättningsförhandling är i uppstartsfasen.

Konsekvensutredning

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en Myndighet innan beslut om föreskrifter så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Enligt samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Beskrivning av området

Area: ca 2 645 ha

Naturtyper: Skogsmark ca 1 830 ha, varav produktiv skog ca 1 203 ha

Våtmark ca 373 ha

Sjöar och vattendrag ca 72 ha

Övrig mark ca 370 ha

Stårbatjvare är ett drygt 2600 hektar stort urskogsområde cirka 20 kilometer sydost om Arjeplog. Området består av tre lågfjäll, av vilka två når över skogsgränsen, med dalar emellan där urskogar, sjöar och våtmarker breder ut sig. Högst är Jilliebe Storbátjevárrie vars båda toppar är drygt 740 meter över havet och har gett området sitt namn. I norra delen ligger Guhtávárrie med en dramatisk rasbrant från den kala toppen ner mot dalen i söder. I södra delen av reservatet ligger Granträskberget som är ett flackare och helt skogbeklätt berg. Områdets lägsta punkt är sjön Guhtáluobbale på 495 meter över havet. Stårbatjvares storlek, storslagna topografi och högklassiga urskogar med mycket höga naturvärden ger området ett intryck av vildmark - och är på samma gång ett urgammalt samiskt kulturlandskap. Landskapet är oerhört naturskönt, tämligen lättvandrat samt lättillgängligt då det ligger endast 300 meter från väg 95 mellan Arvidsjaur och Arjeplog, med flera skogsbilvägar som ansluter till området från olika håll. Tillgängligheten i kombination med mycket höga naturvärden och storslagen topografi ger Stårbatjvare stor potential som besöksmål.

Huvuddelen av skogen utgörs av gammal lavbehängd granurskog med gott om multnande lågor och toppbrutna gammelgranar, ofta över 300 år gamla samt bitvis med inslag av grova gammeltallar, en del sannolikt uppemot 600 år gamla. Spår av bränder påträffas spritt i området, men den senaste inträffade för åtminstone 200–250 år sedan och har inte dödat all skog utan det är gott om träd som överlevt och är betydligt äldre än den brandföryngrade skogen. Trots det märks skillnader mellan den nu gamla successionsskogen och den ännu äldre urskogen som inte brunnit, t.ex. beträffande mängden död ved och mängden hänglavar i träden. Skogen är tämligen välvuxen med tanke på höjdläget och tallarna är ofta grova och relativt högresta. Trots att skogarna överlag är orörda varierar alltså mängden död ved en hel del och är störst i de örtrika drag som skonats i den senaste branden och övrig skog som inte brunnit på mycket länge. I norra och östra delen av området är skogen överlag gammal men ännu inte i fullt så sen succession att det blivit rikligt med död ved överallt.

Från Jilliebe Storbátjevárrie rinner bäckarna Storbátjejuhka norrut och Tjáhkkagaskajuhka söderut. Bäckarna viker av österut på var sin sida av berget och flyter ihop strax utanför reservatet. Dessa vattendrag är källflöden till Byskeälven som ingår i Natura 2000, EU:s nätverk av skyddade områden. Våtmarkerna i området är koncentrerade kring myrmosaiklandskapet runt Guhtáluobbale samt ett stråk med våtmarker söder om Jilliebe Storbátjevárrie, från Tjáhkkagaskajuhka ner till Björkholmsmyran. Våtmarkerna håller till större delen höga naturvärden enligt länsstyrelsens våtmarksinventeringar.

Förutom århundraden av renbete är påverkansgraden i området genomgående mycket låg och den absoluta merparten av skogen utgörs av rena urskogar utan spår av tidigare avverkningar. Bara i delar med mycket grova tallöverståndare har sparsam dimensionsavverkning ställvis skett för cirka 100 år sedan. I de talldominerade delarna av myrmosaiken är påverkan störst men överlag ändå bara svag till måttlig. I anslutning till ett privat fritidshus i det nordöstra hörnet av reservatet har ett visst uttag av ved och vindfällen gjorts men det är i begränsad omfattning och urskogsberoende arter påträffas fortfarande överallt. De för granurskogar typiska vedsvamparna såsom rosenticka, ostticka, taigaskinn, lappticka, harticka, gränsticka, violmussling och rynkskinn påträffas kontinuerligt. Bland de hotade lavarna finns till exempel liten sotlav (*Cyphelium karelicum*, VU) och överallt syns de karakteristiska hackmärkena från tretåig hackspett.

Naturreservatet är beläget inom Västra Kikkejaure samebys åretruntmarker. Området används som sommar-, höst- och vårbetesland, och är ett viktigt kalvningsområde under våren. Sydväst om Guhtájávrie finns ett gammalt samiskt viste bestående av en kåta, ett härbre och ett rengärde.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med naturvårdshandläggare Åsa Hedlund som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Per-Anders Jonsson samt jurist Sofia Sandelid medverkat.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Karta över reservatet
2. Översiktskarta
3. Precisering av undantag 4 från reservatsföreskrifterna under punkt A
4. Överklagandehänvisning regeringen
5. Skötselplan

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-10386-2018

NVR ID 2044054

Bilaga 1

Naturreseptatet Stårbatjvare

Area ca 2645 ha

Skala 1:40 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

Gräns för naturreseptatet

0 0,5 1 1,5 2 Kilometer

